

การพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ยุคดิจิทัลในโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3*

Development of Teachers Skills in Managing the Student Support
System in the Digital Era a Case Study of Saharathanukool School
Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3

อนุวัตร ภายচিত และวิรัช เจริญเชื้อ

Anuwat Phaichit and Virach Charoenchua

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย

Graduate College of management, Sripatum University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: joephaichit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล 2) พัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมต่อการพัฒนาทักษะครู การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Stephen Kemmis และ Robin McTaggart กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และนักวิชาการการศึกษา จากโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบแบบบันทึกลง และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ควบคู่กับการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้เข้าร่วมมีความรู้ความเข้าใจด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับดี

*ได้รับบทความ: 11 สิงหาคม 2568; แก้ไขบทความ: 7 เมษายน 2569; ตอรับตีพิมพ์: 18 เมษายน 2569

Received: August 11, 2025; Revised: April 7, 2026; Accepted: April 18, 2026

2. ครูมีทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: การพัฒนาครู; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; ดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research were to: (1) develop teachers' knowledge and understanding of the student support system in the digital era; (2) enhance teachers' skills in implementing the system; and (3) examine participants' satisfaction with the development of teachers' skills. This study employed an action research approach based on the concepts of Stephen Kemmis and Robin McTaggart. The participants and key informants consisted of 15 individuals, including teachers, a school administrator, and an educational academic from Saharathanukool School and the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3. The research instruments included interviews, tests, records, and evaluation forms. Data were analyzed using basic statistics, including mean, standard deviation, and percentage, together with content analysis.

The findings revealed that:

1. The participating teachers demonstrated improved knowledge and understanding of the student support system in the digital era, at a good level.
2. The teachers were able to implement the student support system in the digital era correctly and appropriately, with overall performance at a high level.
3. The teachers' satisfaction with the skill development was at a high level. In addition, the findings suggest that continuous development of teachers' digital skills should be promoted to enable effective application of digital tools in supporting students, in alignment with the context of education in the digital era.

Keywords: Teacher Development; Student Support System; Digital Technology

1. บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตและโครงสร้างสังคมของประเทศไทย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงกลายเป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (ประนอม แก้วสวัสดิ์, 2556)

นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2567) ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับบริบทสังคมดิจิทัล โดยเน้นการส่งเสริมสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความครอบคลุมทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม และสุขภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการดูแล คุ้มครอง และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ในบริบทของยุคดิจิทัล เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของผู้เรียน การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลช่วยเปิดโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยทักษะดิจิทัลของครูและผู้เรียน เพื่อป้องกันปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และเสริมสร้างความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพปัญหาในโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่องในกระบวนการหลัก ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ทั้งนี้ เนื่องจากครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงาน รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการดังกล่าว ส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ครอบคลุมและไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Stephen Kemmis และ Robin McTaggart เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานของครูให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยุคดิจิทัลในโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
2. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยุคดิจิทัล ในโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าต่อการพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยุคดิจิทัลในโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล ดำเนินการตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) โดยมีลักษณะเป็นวงรอบเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมและมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล โดยครอบคลุมครูผู้สอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และนักวิชาการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่าครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงานใน 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ โดยยังคงใช้วิธีการแบบดั้งเดิม ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าและไม่สอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา 4 วิธี ได้แก่ (1) การศึกษาเอกสารด้วยตนเอง (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (3) การมอบหมายงานให้ครูนำความรู้ไปปฏิบัติจริง และ (4) การนิเทศติดตาม พร้อมจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action) ดำเนินการพัฒนาเป็น 2 วงรอบ โดยในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์ทั้ง 4 วิธี เพื่อเสริมสร้าง

ความรู้และทักษะของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล และในวงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในแบบเข้มข้น เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขปัญหาค้นพบจากวงรอบแรกอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในระหว่างและหลังการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวงรอบ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินทักษะ รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล และขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) จากผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พบว่าครูมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นในระดับมาก แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการคัดกรองและการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผู้วิจัยจึงนำผลดังกล่าวไปปรับปรุงกลยุทธ์ในวงรอบที่ 2 โดยเน้นการนิเทศภายในอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้ครูทุกคนสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีความพึงพอใจในระดับมาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 5 ประเภท ได้แก่ (1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (3) แบบบันทึกการนิเทศ (4) แบบประเมินทักษะและความพึงพอใจ และ (5) แบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเครื่องมือทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในระดับสูง ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลตามแผนการพินิจกำหนดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ รวมถึงการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการพัฒนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า

4. สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล โรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาเอกสารด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตาม ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครู ผลการวิจัยพบว่า ในวงรอบที่ 1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม ยังมีครูบางส่วนที่มีความเข้าใจไม่ชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็นการรู้จักนักเรียนรายบุคคลด้วยระบบดิจิทัล และการคัดกรองด้วยเทคโนโลยี สะท้อนให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจในเชิงประยุกต์ยังไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ในวงรอบที่ 2 ภายหลังจากนิเทศภายในแบบเข้มข้น ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น สามารถอธิบายและประยุกต์ใช้แนวคิดในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการพัฒนาทักษะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลผลการวิจัยพบว่า ในวงรอบที่ 1 ครูมีทักษะในการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถดำเนินงานได้ดีในขั้นการส่งเสริมและพัฒนาผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในขั้นการรู้จักนักเรียนรายบุคคล และการคัดกรองด้วยเทคโนโลยี โดยมีครูจำนวน 3 คนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยียังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ในวงรอบที่ 2 เมื่อใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง พบว่าครูทุกคนสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสม ครอบคลุมทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

3. ผลการศึกษาคความพึงพอใจของครู ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากในทุกรายการ โดยเห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาที่ใช้ช่วยเสริมสร้างทั้งความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปภาพรวมการพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Stephen Kemmis และ Robin McTaggart ร่วมกับกลยุทธ์การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตาม สามารถบรรลุเป้าหมายตามกรอบการดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอน ส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงานอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและสอดคล้องกันทั้งโรงเรียน อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสหราษฎร์อนุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของครู ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ 4 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาเอกสารด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน

และการนิเทศติดตาม ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของครูได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิชญ์ภูมิ ใจสุขสันต์ และพรหม ประทุมไทย (2568, หน้า 880-892) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนเชิงระบบและความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ในมุมมองของผู้วิจัย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมิได้เกิดจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยลำพัง หากแต่เป็นผลจากกระบวนการพัฒนาเชิงระบบที่เชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริง และมีการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. ประสิทธิผลของกลยุทธ์การพัฒนาแบบผสมผสานผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบูรณาการกลยุทธ์ทั้ง 4 รูปแบบมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะครูอย่างรอบด้าน กล่าวคือ (1) การศึกษาเอกสารด้วยตนเอง ช่วยให้ครูมีความรู้พื้นฐานและความเข้าใจเชิงแนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Malcolm Knowles (1975) และไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2554) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ช่วยเสริมสร้างทักษะเชิงปฏิบัติและความมั่นใจในการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ครูได้ฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ Rout & Behera (2014) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงช่วยให้เกิดความเข้าใจเชิงลึก (3) การมอบหมายงาน ทำให้ครูได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการคัดกรอง การส่งเสริม และการส่งต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทีศนา แคมมณี (2562) และสมชาย รัตนทองคำ (2564) ที่ระบุว่าการปฏิบัติจริงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ (4) การนิเทศติดตาม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมความถูกต้องและความต่อเนื่องของการพัฒนา โดยการให้คำปรึกษาและสะท้อนผลอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับแนวคิดของ Sergiovanni และ Starratt (2007) มองว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพเชิงร่วมมือที่มุ่งส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศติดตามเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ประสบผลสำเร็จอย่างชัดเจน เนื่องจากช่วยแก้ไขข้อบกพร่องเฉพาะจุด และเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

3. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในบริบทดิจิทัล ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านการคัดกรอง การติดตาม และการส่งต่อข้อมูล อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกครูยังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งได้รับการพัฒนาและปรับปรุงในวงรอบที่ 2 ในมุมมองของผู้วิจัย การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยทั้งทักษะดิจิทัล และกระบวนการทำงานเชิงระบบควบคู่กัน มิใช่เพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่ต้องสามารถบูรณาการเข้ากับกระบวนการดูแลผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุปการบูรณาการกลยุทธ์การพัฒนา 4 รูปแบบ ภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของครูได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ควรเพิ่มระยะเวลาและความเข้มข้นของการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล เพื่อให้ครูได้ฝึกปฏิบัติอย่างหลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการคัดกรอง ติดตาม และให้ความช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

1.3 ควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครู พัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรให้ความสำคัญกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศ โดยเฉพาะด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของนักเรียน ทั้งในระดับสถานศึกษาและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านข้อมูลในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบหรือเทคนิคการพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแนวทางอื่นๆ เพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลาย และเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น Artificial Intelligence ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการคัดกรอง วิเคราะห์พฤติกรรม และให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล

2.3 ควรพัฒนาและศึกษาการใช้แอปพลิเคชันเฉพาะทางสำหรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สามารถรองรับการดำเนินงานครบทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างบูรณาการ พร้อมทั้งมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างเหมาะสม

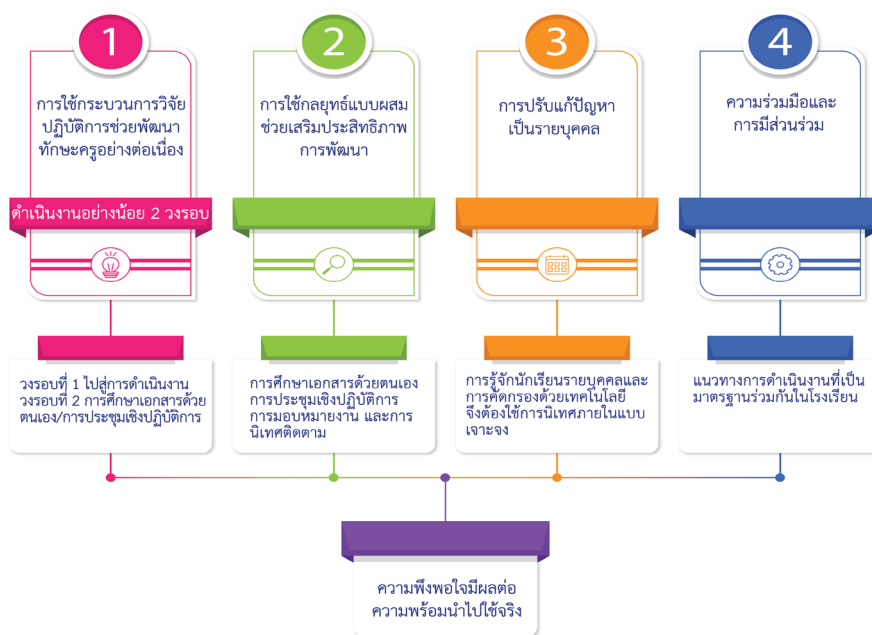
2.4 ควรศึกษาการพัฒนาครูและบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัย สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ว่า (1) การพัฒนาทักษะครูต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างเป็นวงจร จึงจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) การใช้กลยุทธ์แบบบูรณาการ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตาม ช่วยพัฒนาครูได้ครบทั้งด้านความรู้และทักษะ (3) การพัฒนาเชิงรายบุคคล โดยเฉพาะผ่านการนิเทศแบบเจาะจง มีความสำคัญต่อการแก้ไขจุดอ่อนของครู (4) การมีส่วนร่วมของครูทั้งองค์กร ช่วยสร้างแนวทางการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (5) ความพึงพอใจของครู ส่งผลต่อการนำระบบไปใช้จริงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังภาพที่ 1

องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยุคดิจิทัล
ในโรงเรียนสหราษฎร์นุศล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: cursalaadpaw.
_____. (2567). นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2567-2568. กรุงเทพฯ: กระทรวง
ศึกษาธิการ.

- ทิศนา ขัมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอนในยุคดิจิทัล: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญ์ภูมิ ใจสุขสันต์ และพรณ ประทุมไทย. (2568). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์*, 5(2), 880-892.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). *การพัฒนาการเรียนรู้ตนเอง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนสหราษฎร์นุกูล. (2566). *รายงานประจำปีของโรงเรียนสหราษฎร์นุกูล ปีการศึกษา 2566*. ขอนแก่น: โรงเรียนสหราษฎร์นุกูล.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2564). *การบริหารจัดการชั้นเรียนในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. (3rd ed.). Geelong, Victoria, Australia: Deakin University Press.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. New York, NY: Association Press.
- Rout, S., & Behera, S. K. (2014). Constructivist approach in teacher professional development: An overview. *American Journal of Educational Research*, 2(12A), 8-12.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (2007). *Supervision: A redefinition*. (8th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.